

Tíðargreinin í Vikuskiftis Sosialinum 9. oktober, hevur sett ferð kjakið um undirsjóvartunlarnar

ALMENN PARTABRØV OG UNDIRSJÓVARTUNLAR

At selja almennu partabrøvini í Føroya Banka og selja Føroya Tele, kann vera eitt gott hugskot, men tað hevur onki beinleiðis við undirsjóvartunnlarnar millum Streymoynna og Skálafjørðin og Streymoynna og Sandoynna at gera

ÁRNI GREGERSEN

Tey, sum gera viðmerkingar til tíðargreinina hjá Eyðfinni Reyðberg, búskaparfrøðingi, í Sosialinum seinasta fríggjadag halda ikki, at tey bæði málini hava nakað hvørt við annað at gera.

Í tíðargreinini vísti Eyðfinn Reyðberg á, at tað fer at kosta stóra lániskuld at figgja báðar undirsjóvartunnlarnar. Landskassin er tyngdur av skuld frammanundan og uttan mun til um teir nýggju undirsjóvartunnlarnir verða lagdir í eitt alment partafelag, so fer lániskuldin at tyngja um hjá almennu Føroyum.

Búskaparfrøðingar, sum vit hava tosað við siga, at netto lániskuldin hjá Føroyum ikki er serliga stór og at lántøka til tunnlarnar, sum samantlagt fara at bera seg, ikki fer at tyngja um hjá samlaða føroyska búskapinum.

Tey siga eisini, at alt vísir, at samferðsluflógur so at siga altíð bera seg og at tær vanliga gagna samlaða búskapinum.

Í tíðargreinini seinasta fríggjadag skrivur Eyðfinn Reyðberg:

– Eitt samt løgting hevur samtykt at gera ilógur í tveir undirsjóvartunlar fyri í minsta lagi tvær milljardir krónur. Hóast partafelag er stovnað til endamálið, so er talan um almenna skuld, ið landskassin varðar av, og sum telur við í landsins skuld, sum longu áðrenn lánið til tunlarnar, er methøg.

Tað er tí óðamannaverk at taka slíkar stórar almennar ilógur júst nú, og eigur tunnilsverkætlanin tí at verið útskotin í minsta lagi tvey ár - fyri fyrst.

Eisini átti landskassin, heldur enn at figgja tunlarnar við enn fleiri lánunum, at selt burturav mongu almennu vinnurekandi fyrirkunum og síðan brúkt peningin til at gjalda ovurstóru ilógurnar kontant.

Onnur uppfatan

Búskaparfrøðingar, bæði úr almenna og úr privata geiranum, eru samdir um, at tað er vert at hyggja at, hvussu tunnarnir verða figgjaðir, men teir eru eisini samdir um, at tað neyvan fer at ganga út yvir ratingina hjá Føroyum, sjálvt um pengar verða læntir til at byggja tunnlarnar fyri.

Teir siga, at tá ið tunnilin millum

Havnina og Skálafjørðin búskaparliga er burðardyggur, so fær hetta onga ávirkan á ratingina.

Vísir tað seg so eisini, at avlopið av rakstrinum av Skálafjarðartunnilinum er so stórt, at tað figgjar Sandoynartunnilin, so fer tað heldur ikki at hava ávirkan á rating og rentu.

Viðvíkjandi at selja almenna partin í Bank Nordik og selja Føroya Tele eru tað fleiri, sum eru samdir við greinskrivaran.

Tey halda, at sjálvandi eigur politiska skipanin at meta um, Hvat almenni geirin fær burturúr at eiga part í stórum vinnufyrirkunum, men skipanin má eisini meta um, hvørt hon er tilreiðar at lata privatar íleggjarar keypa til dømis Føroya Tele og harvið eisini geva íleggjarum møguleika at vinna pening úr felagnum.

Ein teirra vísir á, at tað sjálvandi væl ber til at selja Føroya Tele og tað fer at bera til at finna íleggjarar. Hinvegin ivast hann, í um politiska skipanin fer at lata íleggjarar sleppa at seta teleprísirnar so høgar, at teir fáa neyðuga peningaliga avkastid av ilóguni.

Víst verður á, at Føroya Tele situr á sløkum 80 prosentum av tele-

marknaðinum. Við øðrum orðum er fyrirkun so stór, at sjálvt um vit hava kapping, so er kappingarneytin lítil í mun til Føroya Tele.

Onkur av búskaparfrøðingunum heldur, at ráðandi marknaðarstöðan ger, at tað ikki er skilagott at einskilja felagið, tí tað als ikki fer at sleppa at virka, sum eitt privat felag, men fer at verða lagt undir treytir, sum fara at forða privatum íleggjarum at fáa sum mest úr teirra ilógum.

Aðrir búskaparfrøðingar halda tó, at hetta lættliga kann gerast við at áseta reglur, sum íleggjarar kenna, áðrenn fyrirkun verður einskild.

Samlaði búskapurin

Síðani 2008 hevur samlaði føroyski landsbúskapurin givið hall. Tilsamans við 2015 er hallið góðar trýggjar milljardir krónur.

Í 2008 kom figgjarkreppan og tásitandi samgongan og tær samgongur, sum hava sitið síðani, valdu ein varisligan politikk, har hall á figgjarlógini í eina tíð var politiskt amboð.

Eitt amboð, sum skuldi forða fyri, at samfelagið skerdi figgjarkarmarnar so hart, at tað fór at geva nógva

arbeiðsloysi og fráflyting úr Føroyum við sær.

Atfinningarnar móti rikna búskaparpolitikkinum eru vendar móti tí halli, sum hevur verið seinastu trý-fýra árin, tá ið inntøkurnar í samfelagnum aftur eru munandi vaksnar.

Harafturat verður víst á, at hallið hevði verið munandi størri, hevði pensjónin ikki verið forskattað.

Tilsamans ein milljard krónur eru tiknar inn síðan 2012 gjøgnum forskatting av pensjónum.

Skuldin hjá landskassanum kann tykjast stór, men hon er ikki so stór sum hjá londunum í Evropa. Í Danmark er almenna skuldin um 45 prosent av bruttotjóðarúrtøkuni, í Evropa um 90 prosent, meðan skuldin í Føroyum er á leið 35 prosent av bruttotjóðarúrtøkuni.

Harumframt er føroyska gjaldføri rættuliga gott, tí vit skulu altíð hava minst 2,2 milljardir krónur í kassanum.